

Krónika

1. Természetvédelem, turistaság — erdőgazdaság, vadászat.

Talán föltűnik az olvasónak, hogyan kerül a címbe két ilyen érdekcsoport, amelyek közül az első kettőnek, de különösen a turistaságnak az érdeke igen gyakran került és kerül ellentétbe az erdőgazdaság és vadászat érdekével.

Éppen ez az ellentét azonban az az indok, ami a kezünkbe adja a tollat, hogy ezzel a kérdéssel kissé részletesebben foglalkozunk.

Az első kettő közül a természetvédelem az, amelyiknek az érdekei csak ritkán és csak olyan mértékben keresztezik az erdőgazdaság és vadászat érdekeit, hogy ezt az ellentétet — ha a természetvédelmi helyek és tárgyak kijelölésénél mindenkor a józan belátás lesz az irányadó — számottevő nehézség nélkül át lehet hidalni.

Egészen másképp állunk a turistaság kérdésével.

Maga a fogalom, különösen nálunk Magyarországon, egyáltalán nem tisztázott.

Mi a magunk részéről turista alatt csak természetimádót tudunk érteni, aki a természet szépségét, érintetlenségét, áhitatos csendjét éppen olyan nagyra értékeli, mint mi magunk, akik hivatásos őrei és gondozói vagyunk a természet legszebb templomának, az erdőnek.

Aki valahányszor az erdőben jár, teljes tudatában van annak, hogy a máséban jár és a más vagyonának minden legkisebb tartozékát abban a kíméletben részesíti, amilyen kíméletet a magántulajdon részére az idegentől tételes törvényeink is megkövetelnek.

Aki ezen a jogcímen nem fogja támadni a birtokost azért, mert birtokából jövedelmet is kíván húzni és ennek érdekében egy-egy szép erdőrészt levág, hasznosít.

*Aki nem fogja a személyzetnek az erdő védelme érdekében hangzó figyelmeztetéseit az ő egyéni, úri és polgárjogaiba való beavatkozásnak minősíteni.

Aki belátja azt, hogy a vadászat van olyan szép sport, de idegenforgalom és közgazdaság szempontjából is nem alárendeltebb szerepű, mint a turistaság.

Aki belátja azt, hogy a mai kilométer-puskák idejében az ő testi épségét és életét védi a birtokos akkor, amikor a nagyvad-vadászat idejére a birtokot lezárja.

A magyar erdők látogatóinak a zöme és méginkább azok, kik minden erdőt megnyitni kívánnak — sajnos — nem ezekből kerül ki.

Tessék csak egy hétfőn, vagy ünnepnap utáni napon végigsétálni a fővárosi erdők legszebb helyein, s a csonttól, zsíros papírtól a konzervdobozig és a törött üvegig megtalálni az előző napnak minden olyan emlékét, aminek a valamirevaló háztartásnál a személtládákban van a helye.

Pedig a főváros elég bőségesen gondoskodik örökről, vezetőkről, tájékoztató felírásokról, rendet és tisztaságot kérő figyelmeztetésekről.

Öntöttvas táblák ajánlják a t. közönség figyelmébe a szegény fák és bokrok épségét és mégis szekérszámra hordják be a fővárosba a legbarbárabb módon letört galyat, virágot, a gyökereitől kitépett sokszor egész ritka erdei növényt.

Mi megértjük a turistaság, az igazi turistaság nagy, lélek-nemesítő, nemzetnevelő hatását.

Mi belátjuk azt, hogy a természetimádat, a természeti szépségek megbecsülése nem fejlődhetik ott, ahol minden természeti szépség hozzáférhetése el van zárva.

De nem tudjuk elfogadni azt az álláspontot, hogy az erdő bármely része köztér, minden ösvénye közút legyen tisztán azért, mert szép.

Meggyőződésünk az, hogy éppen a legkomolyabb, a szó legnemesebb értelmében vett turisták látják be teljes mértékben azt, mennyire jogos a birtokosnak az a kívánsága, hogy a maga birtokán az esztendő túlnyomóan nagy részén át, idegenektől nem zavarva akar dolgozni és élni.

2. *Egy kis statisztika.*

A készletbejelentési határidő, — a hántott fát kivéve, — már lejárt s ezért szükségesnek tartjuk a befutott adatokról

olvasóközönségünket némileg tájékoztatni s egyúttal néhány megjegyzést is hozzáfűzni azért, hogy a későbbi eljárás során a kellemetlenségek elkerülhetők legyenek.

Tárgyaljuk először az 1932—33. évi termelésű készletekre vonatkozó bejelentést.

Az összes bejelentett készlet 28.455 normál kocsirakomány, amiből vasúton és hajón kerül szállításra 26.040 kocsirakomány.

Ezekből a készletekből a Faforgalmi Rt. 6.918 vagonat vásárolt meg, vagyis az összes készletek 26.6%-át.

A vasúton szállítandó készletből birtokosok jelentettek be 9.232 vagon = 35.4%, kereskedők 12.108 vagon = 46.6%, bizományosok 4.700 vagon = 18%.

Ellenben a Faforgalmi készleteinek 28.3%-át vásárolta erdőbirtokosoktól és 71.7%-át kereskedőktől.

Az 1933—34. évi termelésből bejelentettek összesen 141.659 vasúti kocsirakományt, amiből vasúton és hajón szállításra kerülne 113.755 vasúti kocsirakomány.

Ezek szerint tehát az ezévi termelésből mindössze 27.904 vasúti kocsirakomány kerülne felhasználásra és értékesítésre hajón vagy közforgalmú vasúton való szállítás nélkül.

A vasúton és hajón szállítandó készletekből erdőbirtokosok jelentettek be 39.543 vagon = 34.7%, fakereskedők 55.358 vagon = 48.7%, bizományosok 18.854 vagon = 16.6%.

A vasúton és hajón szállítandó készletekből a Faforgalmi ezideig 40.549.4 vagonat vásárolt meg, vagyis az összes készleteknek 35.6%-át.

Az általa felvásárolt mennyiségből 44.6%-ot birtokosoktól, 55.4%-ot pedig kereskedők és bizományosoktól vásárolt meg.

Összintén megvalljuk, hogy a vasúton, illetőleg hajón való szállításra bejelentett készletek mennyiségét nem tartjuk túlzottan megbízhatónak és pontosnak anélkül, hogy a szándékosan hamis bejelentés gyanujával illetnének akárkit.

Feltesszük, hogy 20—25.000 vasúti kocsirakomány tüzifát nem jelentettek be azért, mert abból semmi sem került hajón vagy közforgalmú vasúton való elszállításra, de még ebben az esetben is mindössze 50.000 vagon körül jár az a mennyiség, amit saját gazdasági és helyi szükséglet gyanánt, tehát hajón

vagy közforgalmú vasúton való szállítás nélkül vettek számításba, holott a múlt évben, de két évvel ezelőtt is 90—100.000 vagon körül mozgott az ilyen módon értékesítendő gyanánt bejelentett faanyagmennyiség.

Pedig kétségtelennek tartjuk, hogy a nép pénztelensége és a fuvarbérek olcsóbbodása következtében nem fog apadni az így értékesítésre kerülő mennyiség.

A bejelentések másik hibája az lesz, hogy a bejelentők legnagyobb része teljes jóhiszeműséggel a mai nyerssúly alapján számította ki a vagonmennyiséget, holott igen jól tudjuk, hogy mától kezdve még legalább 14 hónap fog eltelni addig, amíg a készletek teljes egészükben leszállításra kerülnek és így a nyerssúlynál jóval kisebb átlagsúllyal lett volna szabad számítani.

Legalább is nagyon valószínű tehát, hogy ebben a bejelentésben jelentékenyen téves adatok vannak, már pedig az ilyen tévedéseknek igen súlyos és igen káros következményei lehetnek.

Károsak a következmények elsősorban a közellátás szempontjából, mert ha téves számadat szolgál kiinduló pontul a számításoknál, könnyen megtörténhetik, hogy a tüzelési idény második felében nem áll majd elegendő magyar fánk rendelkezésre.

Kifejezetten károsak ezek a hibák azokra, akik készleteiket helyesen jelentették be, mert a tényleges mennyiséghez arányítva sokkal kisebb %-ra kaphatnak szállítási igazolványt, mint azok, akik készleteiket hibásan, a ténylegesnél nagyobb mennyiségben jelentették be.

De igen káros következményekkel járhat ez a hiba azokra is, akik több fát jelentettek be, mint amennyinek vasúton vagy hajón való szállítására józan számítás mellett gondolhatnak.

Az intéző bizottságnak ugyanis joga van a készleteket bármikor ellenőriztetni és ezzel a jogával az év folyamán kétségtelenül élni is fog.

Ha már most a kiszálló államerdészeti közegek meg fogják állapítani azt, hogy a még meglévő és a szállítási igazolványok felhasználásával vasúton elszállított faanyagok mennyisége több mint 10%-kal kevesebb a vasúti, illetőleg hajón szállításra ere-

detileg bejelentett készletnél, a bizottságnak jogában áll a szállítási igazolványok kiadását 3 hónapra megtagadni.

De ezenkívül még egy hátránnyal fog járni ez a hiba a bejelentőre.

Ha feltesszük pl., hogy az illető 150 vagon jelentett be és a bizottság a készleteket abban az időben ellenőrizteti, amikor a bejelentett készletek 30%-ára már adott a Kirendeltség igazolványokat, a kiküldött államerdészeti tisztviselő pedig megállapítja, hogy a vasúton, illetőleg hajón elszállított és még meglévő készlet mindössze 100 vagon volt, ennek a következménye nemcsak az igazolványoknak 3 hónapra való megvonása lesz.

A 30%-os kielégítés alapján ugyanis a hibás bejelentő 45 vagonra szóló igazolványhoz jutott addig, amíg csak 30-ra lett volna igénye s így már 15 vasúti kocsirakománnyal többre kapott szállítási igazolványt, mint amennyire joga lett volna.

Ezt a 15 vagon többletet is be kell tudni a 3 hónap lejártával kiadandó szállítási igazolványokba, tehát megtörténhetik az, hogy a szállítás nem 3, de 4, vagy még több hónapra is elakad.

A bizottság természetesen a legszigorúbban kezeli ezt az intézkedést és a legutóbbi ülésen 4 olyan bejelentőtől vonta meg 3 hónapra a szállítási igazolványokat, akik készleteiket 10%-nál nagyobb mennyiséggel túlozva jelentették be.

Az intéző bizottság és a Kirendeltség fel is hívták ezekre a körülményekre a minisztérium figyelmét s a magunk részéről célszerűnek tartjuk olvasóinkat itt figyelmeztetni arra, hogy amennyiben ilyen tévedésre jönnének rá vagy pedig a vasúton szállítandó gyanánt bejelentett készletnek egy részét vasúti szállítás nélkül értékesítenék, jelentsék ezt azonnal be, mert ebben az esetben a készletek minden megtorló intézkedés nélkül kiigazíthatók és legfeljebb az a hátrány származik a bejelentőre, hogy a jogtalanul kapott igazolványtöbbletet a bizottság a következő kiosztásnál beszámítja.

Maguk a bejelentések és a statisztika egyéb adatai másra is engednek azonban következtetni.

A bejelentéseknek birtokosok és kereskedők között való megoszlása igazolja, mekkora kárt szenvedett a magyar erdő-

gazdaság azzal, hogy az egész intézkedés közel egy évvel megkésve jelent meg.

Az a nagy %-szám, amivel mindkét bejelentésben a kereskedők és bizományosok jelentkeznek, azt igazolja, hogy a birtokosok túlnyomóan nagy része, legnagyobb valószínűség szerint szorult anyagi körülményei miatt, nem tudta a tervbe vett intézkedések megszületését megvárni.

Az a körülmény pedig, hogy a Faforgalmi eladói között olyan jelentékeny arányban szerepelnek a kereskedők, azt igazolja, hogy a Faforgalmi által fizetett vételárak mellett ők még mindig jól megtalálják a számadásukat, tehát jelentősen alacsonyabb árat fizettek a birtokosnak, mint amilyeneket a Faforgalmi Rt. fizetett volna.

Hozzávetőleges számítás szerint is jónéhány millióról van itt szó, ami ezen a réven kicsúszott a birtokos-osztály kezéből.

Mi nem sajnáljuk a kereskedelemről azt, ha tisztességes munkájával keres, mert hiszen minden dolgozónak meg kell kapnia munkája tisztességes ellenértékét.

Azt azonban igenis sajnáljuk, hogy ez az elég nagy tétel, ami az erdőgazdaságnak juthatott volna, bár jogosan és törvényesen, másnak jutott.

3. A Faforgalmi és a kereskedelem.

Állandóan halljuk hangoztatni a kereskedelmi körök részéről, hogy a Faforgalmi Rt. létesítése milyen súlyos sérelme a szabadkereskedelemnek és micsoda hallatlan előnyöket élvez a Faforgalmi Rt. a többi kereskedőkkel szemben.

Bennünket senki sem vádolhat kereskedelemellenes tendenciákkal, mert nemcsak ezen a helyen mutattunk rá számtalanszor arra, hogy a magyar erdőgazdaságnak az erős, megbízható, felvevőképes fakereskedelemre feltétlenül szüksége van, de igen sokszor harcoltunk a kereskedelemmel közös fronton akkor, amikor a kereskedelem tényleges érdekeinek a megvédéséről volt szó.

Nem vádolhat bennünket senki részrehajlással, ha nyugodt szemlélet alapján iparkodunk megállapítani azt, vajjon a létesített megállapodás hol előnyösebb és hol hátrányosabb az úgynevezett szabad fakereskedelemre, mint a Faforgalmira.

Vegyük előre a vásárlás lehetőségét.

Kétségtelen, hogy itt a szabadkereskedelem hasonlíthatatlanul előnyösebb helyzetben van a Faforgalmi Rt.-nél.

Maga válogathatja ki azt, hol, mennyi és milyen készletet akar megvásárolni, árak és feltételek tekintetében korlátozva nincs, rá sem néz az olyan készletre, amelyik minőségénél, fanem vagy választékbeli eloszlásánál vagy tarifális fekvésénél fogva az ő igényeinek meg nem felel.

Hogy áll ezzel szemben a Faforgalmi?

A birtokos által felajánlott készleteket mindezekre való tekintet nélkül köteles megvásárolni, sőt ha a birtokos a készletek jobb és könnyebben értékesíthető részét magának tartja vagy másnak adta el, kénytelen a maradékot is megvásárolni és pedig nem saját tetszése szerint vagy esetleges kalkulációja alapján, hanem előre megállapított áron és előre megállapított feltételek mellett.

Nyújthat a birtokosnak a normál szerződésben biztosított-nál nagyobb előnyöket, de mindazt, ami ebben a szerződésben benne van, feltétlenül megadni köteles.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a kereskedelem teljes szabadsága mellett a Faforgalmi ebből a szempontból teljesen meg van kötve.

Nézzük most már az eladási lehetőségeket.

Az úgynevezett szabadkereskedelem teljesen szabadon kere-resheti fel a fogyasztót, a kiskereskedőt olyan tételek és olyan árak mellett, amilyent éppen el tud érni s az a haszon, ami esetleg élelmessége vagy ügyessége révén neki jut, 100%-ig az övé is marad.

Ezzel szemben a Faforgalmi senkinek nem adhat el, aki tőle a vásárló lakhelyének nagysága szerint legalább 25, 50, vagy 100 vasúti kocsirakományt féléves szállításra egyszerre meg nem vásárol.

Igen jól tudjuk, hogy ez a kikötés a fogyasztóknak legalább 99.9%-át elzárja attól, hogy a Faforgalminál közvetlenül vásárolhasson.

Sőt elzárja a fakereskedéssel foglalkozóknak is legalább 90%-át attól, hogy a magyar fát az első-kéz gyanánt szereplő Faforgalmi Rt.-től szerezhesse be.

Ez a rendelkezés kényszeríti a Faforgalmi Rt.-t arra, hogy megvásárolt készleteinek igen tekintélyes részét azoknak a kezén keresztül juttassa el a kisebb kereskedőkhöz, akiknek már eddig is a készletek jelentős része a kezén van.

Ebből a szempontból tehát tényleg van bizonyos jogos panasza a kiskereskedők nagy tömegének és pedig az, hogy ez az intézkedés elzárja őket a Faforgalmitól való közvetlen vásárlás lehetőségétől és még egy kezet állít a termelő és a fogyasztó közé.

Az a famennyiség, ami a Faforgalmi kezén van, részben már keresztülment az úgynevezett nagykereskedelem kezén, részben pedig olyan, amit éppen ezek a kisebb kezek ezideig nagykereskedők közbeiktatása nélkül vásároltak meg a termelőnél.

Végül az árkérdésben a Faforgalmi keze annyira meg van kötve, hogy ha a magyar faeladásnál a megállapított bruttó haszonnál nagyobb nyereséget ér el, ezt teljes egészében az államnak beszolgáltatni köteles.

Az egyetlen előnye a Faforgalmi Rt.-nak az, hogy az ő elhelyezési lehetőségeihez van kapcsolva a kívül állók szállítási lehetősége.

Ezt is módjában van azonban a kívül álló szabadkereskedelemnek befolyásolni.

Az értékesítésnél ugyanis még egy súlyos korlátot állított a rendelet a Faforgalmi elé.

Azoknak a kereskedőknek a szükségleteit, akik ezt a megállapított határidőre közlik, a Faforgalmi Rt. saját készleteinek 70%-a erejéig kielégíteni köteles s amennyiben az igényeket ez teljesen nem fedezné, a kormány állapítja meg azt, hogy az egyeseket milyen arányban elégítse ki.

Nem kell tehát a kereskedelemnek mást tennie, mint egész egyszerűen bejelenteni vásárlási igényét s máris biztosítva van afelől, hogy a piacra kerülő famennyiséget ő szabályozhatja.

Mert amilyen mértékben hív le a Faforgalmi készleteiből, ugyanolyan mértékben hívhat le a tulajdonát alkotó készletekből is és ugyanilyen mértékben szabadítja fel a még termelők kezén lévő készleteket is.

Kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy a szükséglet a magyar termelés mértékét jelentékenyen meghaladja.

Ha tehát a kereskedelem hivatásának megfelelően gondos előrelátással iparkodik ezeknek a szükségleteknek a fedezését biztosítani, ezután is majdnem 100%-ig kezében tarthatja a piac szabályozását, mert az a 30%, ami a részükre feltétlenül kiadandó mennyiségen felül a Faforgalmi rendelkezésére marad, jelentős részben közszükségletek közvetlen kielégítésére fog elmenni.

Mindezekből megállapíthatjuk azt, hogyha a magyar faterkedelem nem az erdőgazdaság védelmét célzó intézkedések megbuktatására törekszik, hanem józan belátással iparkodik kihasználni azt az igen messzemenő védelmet, amit részére a rendelkezések biztosítanak, akkor nemcsak, hogy panaszra nincs oka, de teljesen szabadon mozoghat a piacon, sőt annak irányítását is kezében tarthatja.

Jogos kívánsága itt a meglévőkön túl csak a kisebb kereskedők nagy tömegének lehet és pedig az, hogy a Faforgalmitól közvetlenül való vásárlást részükre lehetővé tegyék.

Ezt pedig egy 3 soros rendelkezéssel el lehet intézni, ha a kormányzat a 25, 50 és 100 vagonos részletekben való eladás kötelezettségét csak a fogyasztókkal szemben tartja fenn, ellenben felhatalmazza a Faforgalmit arra, hogy kereskedőknek, ha ebbeli minőségüket az ipárigazolvány bemutatásával igazolják, bármilyen részletekben adhat el magyar tűzifát.

